

1. Úvod

Asociací na slovo Egypt může být u většiny lidí slovo magie. Možná existence této tajemné síly fascinuje lidstvo od nepaměti a možná ani nikdy nepřestane. Jistě kterýkoliv člověk na této planetě by chtěl ovládat síly, jejichž pomocí by si přivodil úspěch ve všech životních zkouškách.

Magie neboli *heka* prostupovala snad všechny aspekty života Egyptanů. Tito lidé věřili i tomu, že bez vykonání složitých rituálů a předříkávání dlouhých zaklínadel ráno ani slunce nevyjde. Proto bychom se nyní neměli divit tomu, že *heka* byla všude kolem nich.

Tato síla není nikým vymyšlená, měl to být dar bohů lidem. My, v dnešní době, se o ní dozvídáme a máme ji podloženou nesčetnými spisy, které se díky vytrvalé práci egyptologů našly. Avšak ne všichni vědci jsou toho názoru, že by měla být něčím fascinujícím, nad čím by mělo lidstvo užasnout. Někteří jsou i toho názoru, že tato síla je zcela proti mysli zdravého člověka, tudíž bychom se jí neměli nijak zabývat a brát ji vážně. Ale fakt, že se s ní setkáváme z různých zdrojů, se nevyhneme.

Jak již bylo řečeno, pro Egyptany byla *heka* principem života. Ale hlavně byla součástí náboženství nebo možná náboženstvím samotným, jelikož rozdíl mezi těmito dvěma slovy jsou někdy velice málo patrné, ale co můžeme s určitostí říci, že se v žádném případě nevylučují, jako se tomu děje dnes.

Práce nás provede několika různými vybranými oblastmi, kde se velmi často využívala magie a které byly pro život člověka nejdůležitější. Jelikož necítí-li se člověk v bezpečí a má různé nepřátele, kteří ho mohou ohrožovat, potom žije pouze ve strachu. Proto v kapitole č. 4 si ukážeme, jak se Egyptané nepřátel a tím pádem i strachu zbavovali. Pokud člověk nemá po boku spřízněnou duši, se kterou by mohl svůj život prožít, je člověk nešťastný z toho, že je sám, tudíž ho trápí samota. Jaký recept proti ní Egyptané měli, se dočteme v kapitole č. 5. Asi nejhorší, co člověka může potkat je nemoc. Proto kapitola č. 6 se věnuje využití magie v léčení. Jestliže tedy člověk může prohlásit, že v těchto oblastech nemá žádný problém, teprve potom by mohl žít plnohodnotný život.

2. Heka

Ve starověkém Egyptě existovalo slovo, jež znali snad všichni jeho obyvatelé. Jim všem muselo být známo slovo *heka*. My jej dnes překládáme jako „magie“. Ovšem nutno podotknout, že bychom tento překlad neměli brát jako závazný. Co když bude učiněn nějaký další objev, který toto slovo ještě o další význam rozšíří?

Slovo magie pochází z řeckého „magos“. Řekové ho používali, pokud se chtěli zmínit o kněžích a potulných věštcích, kteří pocházeli z Mezopotámie a Persie. Mágové (v řečtině magoi), o kterých se píše v Matyášově evangeliu, měli svůj zcela jiný pohled na svět. A to pohled spirituální. Řekové se těchto „magoi“, dokonce obávali, jelikož si o nich mysleli, že jsou stále ve styku se silami, které Řekové kdysi sami mívali, ale se kterými z větší části ztratili spojení. Řecké slovo „magos“ ve skutečnosti vzniklo ze staroperských slov mog, megh a magh, které znamenají kněz, moudrost a výborný. Z těchto slov vzniklo chaldejské slovo maghdim. Maghdim znamená „posvátná filozofie“ nebo „nejvyšší moudrost“. Perfektní, avšak pozdější definici tohoto slova nám přinesl Paracelsus. Jeho slova výborně korespondují s původním smyslem: „Magie je největší moudrost a znalost nadpřirozené síly“. Z perspektivy starověkého, předřeckého řádu světa, do kterého Egyptané samozřejmě patřili, byla filozofie založená v Řecku jenom stínem předcházející posvátné filozofii – maghdim. Jak se můžeme dozvědět z Platonových záznamů, pokud se jednalo o duchovní porozumění, považovali Egyptané Řeky za pouhé děti.

Později, během křesťanské éry musela magie vést novou a novou bitvu, neboť se její vykonavatelé nechtěli smířit s útoky a zákazy, které proti ní stále přicházely. Ve stejné době, v čase, kdy mágové stáli u zrodu křesťanství, na ně bylo nahlíženo tak, jako kdyby se symbolicky vzdali a přiznali, že jejich doba už je dávno ta tam a že by měla ustoupit době, ve které bude magické vědomí pro různé obyvatele této planety zatemněno.¹

Když se podíváme na to, co se považovalo za správný způsob sbližování a smiřování spirituálního světa v jedné epoše, můžeme zjistit, že v jiných dobách nemusel být tento prostředek vhodným. Poukažme třeba jen na posledních dvě stě let evropské historie, které měly za následek rozvoj speciálních „nemagických“ fakult, které byly určeny pouze pro vědecké pozorování a logický úsudek. Díky všem těmto okolnostem dohromady se lidem začala do

¹ Temple of the cosmos, str. 123

povědomí vkrádat myšlenka na to, že věda může fungovat nezávisle na bohu a určitému druhu magie.²

Je podstatné uvést, že ve starověkém Egyptě neexistovalo samotné slovo pro náboženství. Významu slova náboženství se ve skutečnosti nejvíce přibližovalo slovo běžně překládané jako magie – heka. Stejně jako maat, bylo i heka principem ztělesněným s boží bytostí. Egyptané si představovali *heka* jako bytost. Z toho všeho vyplývá, že se zde naprosto stírají rozdíly mezi náboženstvím, magií ale i vědou, jelikož všechny tyto pojmy zastřešuje jediné slovo a to slovo heka. Jak říkali Egyptané: „Člověk musí vstoupit do živoucího vztahu s *heka*, aby si to uvědomil.“³

Heka reprezentuje nadpřirozené okolnosti platné pro celé egyptské náboženství, jež zahrnují i předpoklady, s nimiž se transformativní okolnosti stávají možnými. Egyptané toto chápali jako svou sílu nebo svou pravomoc, kterou mohou používat a ovládat ji. Názor egyptologů žijících ve 20. století je takový, že magie byla pouze jakýmsi pokusem Egyptanů o aplikování náboženství a také, že magická praxe nepřímo poukazovala na to, že spisy nalezené v chrámech a v hrobkách, byly pouhou degenerovanou formou originálního čistého a archaického náboženství.⁴

Ovšem je zcela evidentní, že Egyptané viděli magické rituály jako nedílnou součást náboženské praxe během celé dynastické historie. Magii chápali jako téměř nejdůležitější složku při snaze o dosažení osobní a kolektivní transformace.

Pokud se díváme na *heka* jako na boha, můžeme se zmínit o velice starém vyobrazení *Neter Heka*, dítěte bohyně Neity a boha Chnuma. Avšak v magické formuli Textů Pyramid na sebe heka bere podobu hada v duatu. A v pozdějších dobách se antropomorfizuje jako muž držící dva hady v každé ruce. Je znám také svou věšteckou úlohou a to jako „Pán věštby a zjevení“ nebo „Ten, kdo předpovídá, co se stane“.⁵

Prostředníkem *heka* na zemi je Ur hekau, čaroděj a „Mistr posvátné moci“. Primární funkce této kněžské role byl přenos *heka* z útočiště do jiného kněžského, královského domu a v léčebném chrámu na ty, kteří během nemoci strádají. Takže z uvedeného můžeme říci, že bychom neměli obraz *heka* nijak paušalizovat jako se to dá udělat u některých bohů.

² Temple of the cosmos, str. 123.

³ Temple of the cosmos, str. 123- 124.

⁴ Sacred tradition in ancient Egypt, str. 358.

⁵ Sacred tradition in ancient Egypt, str. 358 – 359.

Heka také můžeme nazvat neosobní, mystickou sílu, která se nazývá magie, nebo my ji dnes jako magii překládáme. Tento výraz se rovněž týkal transformativní síly jednotlivců, míst a Neter. Pojem Neter je nadřazený používání předmětů a gest, díky nimž se tato síla vyjadřovala.

Heka je základním činitelem ve všech živých věcech; je nám známo, že bylo vytvořeno v nebeských krajích k prospěchu lidské rasy a ke zplození Maa (zrak), Sia (dotek), Hu (chuť) a Sedžem (sluch) – bylo to něco, co nemohlo být děleno od fyzických smyslů. Zpočátku se věřilo, že *heka* bylo použití Neter, které mělo sloužit k zachování kosmického pořádku. Poté se věřilo v její použití jako nástavby k tvorbě a k udržení základního, božského systému. A tímto se *heka* jedince stává životně důležitou a nepostradatelnou složkou, která má za úkol zachování a další pokračování života.⁶

Jak jsme mohli zjistit výše, slovo *heka* má více významů. Někdy je *heka* ztotožňováno se samotným stvořitelem, jindy je popsáno jako ba (duše) boha Re. Kromě Rea měly své vlastní *heka* jak síly chaosu, tak i bohové. Bylo jejich součástí.

Vlastně můžeme říci to, že své *heka* měli všichni od bohů přes demony, až po lidi. Egyptští panovníci měli výhodu v tom, že *heka* jim bylo dáno automaticky. O lidech, kteří byli něčím výjimeční, něčím se lišili od ostatních, se Egypťané domnívali, že mají *heka* také. Nesmíme zapomenout na zemřelé, ti ho měli také jistou dávku.

Vedle pojmu *heka*, existoval i pojem *achu*, jež byl spjat s božstvy, hvězdami, ale nejvíce s obyvateli podsvětí. Ani jednu z těchto sil nemůžeme zařadit do kategorie dobrých nebo zlých sil. To znamená, že, zda *achu* nebo *heka* byly dobré nebo zlé síly, záleželo na tom, kdo a jak s nimi manipuloval. Pokud měly sloužit dobrému účelu, byly to dobré síly, pokud účelu špatnému, byly to síly destruktivní.⁷

Nyní tedy můžeme říci, že egyptskou *heka* můžeme rozdělit na dvě skupiny dle účelu, který měla plnit. Nelze však přesně říci, v jakém z těchto případů měla být „dobrá“ a v jakém naopak „špatná“, jelikož, co se někomu jeví jako dobré, se jinému může jevit právě naopak. To znamená, že pokud byla používána k dobru jak pro živé, tak mrtvé, nemuselo to nutně znamenat, že z dané záležitosti z toho budou mít prospěch všichni zainteresovaní. Většinou měla výhodu pouze osoba, která rituál prováděla. Z praxe totiž často můžeme tvrdit,

⁶ Sacred tradition in ancient Egypt, str. 359.

⁷ Magie ve starém Egyptě str. 10-12.

že zde má úspěch jen jedna strana na úkor druhé. Jako příklad tohoto si můžeme uvést kouzlo lásky k odloučení již vdané nebo zamilované ženy či muže (viz kapitola 5.1.5). Toto kouzlo mělo odlákat ženu nebo muže od svého protějšku, kterého již milovali nebo s ním byli v manželském svazku. Můžeme tedy tvrdit, že zde má prospěch jen jedna strana na úkor druhé.

Do druhé skupiny bychom mohli zařadit kouzla, která měla přinést určité katastrofy, či magie, kterou využívali spiklenci. Do této kategorie může zařadit magii proti nepřátelům (více viz kapitola 4).

Z předešlého textu tedy vyplývá, že magie ve starém Egyptě nebyla pouze „dobrou“ či „zlou“, ale dělila se také na to, že buď přinesla prospěch nebo naopak měla něco zničit.⁸

Z různých průzkumů také víme, že egyptské náboženství bylo v symbióze s magií. Rituály, které můžeme označit jako magické, nejvíce prováděli právě kněží. Málokdy to byl někdo jiný.

Je mylné srovnávat dnešní „kněží“ s těmi egyptskými, neboť nebyli nositeli morálky, jako známe z dnešní doby, ale byli spíše rituálními odborníky, kteří za svou práci dostávali zapláceno.

V různých egyptských zaklínáních se můžeme setkat s tím, že bohům bylo dokonce prikazováno, co mají dělat, aby to bylo v souladu s mágovým přáním. Avšak najdeme dokonce i vyhrožování svatokrádeží nebo různými druhy katastrof. *Heka*, můžeme však také definovat jako tvořivou sílu slov a obrazů. *Heka* mohla zastoupit určitým symbolem skutečnou věc, částí celek, a symbolickými činy se mělo ovlivňovat dění ve světě skutečném. Pomocí *heka* se mělo předcházet různým neblahým událostem nebo se s ní naopak určovaly příčiny štěstí. Důvodem, proč člověk onemocněl, většinou bylo, že se na něj rozzlobil bůh, cizí kouzelník na něj provedl nějaký neblahý rituál nebo že člověka mohl posednout démon či duch. Díky magii si lidé mohli odpovídat na otázku, na kterou by chtělo znát i dnes odpověď mnoho lidí. „Proč já?“ Člověku se nabízely odpovědi typu dopuštění se hříchu nebo utrpení je údělem lidstva.

Výhodné bylo to, že osoba postižená magií byla pokládána za nevinou, a proto na rozdíl, například od křesťanství, nebylo nutné činit pokání. V některých magických textech se setkáváme s tím, že viníky lidského utrpení jsou bohové. Právě z tohoto důvodu byla magie používána i jako obrana lidstva.

Na druhou stranu však také můžeme doložit, že magie byla darem stvořitele lidem proto, aby se bránili nepřízni osudu. Toto

⁸ Egyptian Magic, str. 3.

tvrzení nacházíme v Naučení pro Merikarea. Zde je psáno, že stvořitel jim poskytl *heka* k „odvrácení ran osudu.“Z toho vyplývá, že by lidé měli tuto sílu dostat darem od stvořitele k tomu, aby se mohli bránit nepřizní osudu a zlým démonům.⁹

S další definicí *heka* se setkáváme v pohřebních textech číslo 261 Textů Rakví, pocházející ze sarkofágu Střední říše. Tento text je nazýván jako: „Stát se bohem Heka“ a jeho text poskytuje nedocenitelné porozumění mimořádné síly *heka*. Jeho text zní asi následovně: „*Jsem ten, koho stvořil pán všech ještě před dualitou, vyvstal jsem z této země, když vyslal jedno oko. A byl sám s tím, co vyšlo z jeho úst, když jeho miliony ka tvořily ochranu jeho poddaným. Když mluvil s jedním, který byl vytvořen společně s ním, ale jak ohromný by musel být, jestliže učinil prohlášení, které bylo v jeho hrdle. Jsem synem pána všeho, jsem ochrana všeho toho, co pán ovládá. Jsem dárcem života Devatera bohů...ctihodný bůh, který promlouvá svými ústy. Všechno mi patřilo před tím, než jste se objevili vy, bohové. Jste poslední, co mělo přijít. Já jsem Heka.*“¹⁰

Jak jsme již mohli poznat, *heka* prostupovala všechny oblasti života Egyptanů. Kapitola o magii v lékařství nás přesvědčí, že i zde byla *heka* velkým pomocníkem. Měla prostoupit léčebné prostředky, aby se zvýšil účinek celého rituálu, jak recitovaných slov, tak i samotných medikamentů.¹¹

Nyní můžeme říci, že magie a náboženství patřily do stejného systému víry. Neměli bychom je proto rozdělovat, jak to někteří činí dnes, kdy pokládají magii za něco, čím se lidé, kteří ji vykonávají, rouhají bohu. Jelikož, jak jsme mohli zjistit, mnohokrát se rozdíly mezi magií a náboženstvím zcela setřely.

3. Materiál používaný v magii a magické pomůcky

Egyptská magie nemůže být nikdy kompletní bez použití základních rostlin a biologických materiálů. Tyto praktiky mají velice blízko k využití stovek rostlin a živočišných materiálů vzhledem k tomu, že příroda měla hluboký vliv na každou stránku každodenního života Egyptanů.

⁹ *Magie ve starém Egyptě* str. 16-17.

¹⁰ Theological Dictionary of the Old Testament, str. 89.

¹¹ *Magie ve starém Egyptě*, str.80.

Měli bychom si asi uvědomit i jednu věc. Jako příklad pro tento jev nám poslouží magie v lékařství. Magický účinek egyptských kouzel možná nemělo samotné kouzlo. Možná, že v některých případech nepomohly ani zvolené byliny, avšak nejdůležitější věcí, která lidi dokázala uzdravit, byla jejich víra, kterou my už dnes, bohužel ve většině případů, nemáme. Účinnost magických receptur lze těžko posoudit, neboť se v ní snoubil případný skutečný farmakologický účinek použitých rostlin společně s psychosomatickou složkou léčení – tedy vlastní víry v uzdravení.

Nebyly však využívány pouze rostliny, ale také různé materiály a rituální věci, ať už byly biologického nebo jiného charakteru. Tyto látky sloužily k praktikování magie, ale mívaly dost často pouze symbolickou povahu. S jejich pomocí se mohlo navazovat i spojení mezi lidmi a bohy. Dnešní věřící lidé doufají v to, že budou-li mít u sebe například kříž nebo bibli, jsou určitým způsobem spojeni s Bohem. V Egyptě ovšem nezaručovalo spojení s bohy pouze nošení různých symbolů. Pro tento účel sloužily právě i zvláštní, někdy i nám odporné věci, které ve spojení s kouzlem měly vyvolat toto spojení. Potom se díky němu mohla většinou zaručit ženám i mužům hodně žádaná bezpečnost a ochrana před zlými silami a nepřáteli státu.

Nelze tedy vyloučit, že se tento materiál Egyptany běžně používal v magické praxi, protože většinou pocházel od lidí nebo zvířat a přirozeně obsahoval i jejich životní látky, které sloužily jako velká pomoc v kouzlech proti nepřítelům.

V magických rituálech se vyskytovaly postupy, kde se skloubilo využití jak živočišného materiálu, tak i bylinných látek a ještě navíc různých rituálních předmětů. Jiná kouzla vyžadovala aplikaci speciálních potravin, aromatických rostlin a olejů, voskových a lepených figurín a talismanů vyrobených z biologických materiálů. Přibližme si tedy v následujících kapitolách nejčastěji používané rituální pomůcky – to znamená biologický materiál, rostliny, rituální předměty a přírodní látky.

3.1. Materiál používaný v magii

Starí Egyptané byli v ohledu využívání rituálních pomůcek velice zdatní, ať už se jednalo o aplikaci bylinných složek, biologického materiálu nebo používání rozličných nástrojů. To, jaký materiál nebo nástroj mág ke kouzlení zvolil, muselo záležet na výsledném přání člověka, pro kterého bylo kouzlo určeno. Nyní si společně představíme několik látek a předmětů, které byly známy.

3.1.1. Biologický materiál

Krev

Krev byla pravděpodobně nejdůležitějším biologickým materiálem využívaným pro oba typy magie. Jak pro zlé, tak dobré účely. Například v kouzlech, která jsou uvedena v kapitole o magii v lékařství, se vyskytuje krev ze „srdečníku“ levé ruky. V kapitole o kouzlech lásky najdeme krev i třeba z klíštěte. Dále se můžeme setkat s krví černého telete nebo z rohu černého býka.¹² Nebylo nic neobvyklého, že při magických rituálech byla používána také menstruační krev.¹³

Živočišné látky

Osoby, které prováděly magické obřady, měly také k dispozici mnohé látky jako například jelení kůže a símě – využito bylo jen to, které se získalo při nejsilnějším vzrušení. Dalším materiálem bylo kočičí sádlo, dešťovky,¹⁴ moč. Ale byly používány i netradiční látky jako pštrosí lejno, mušince...¹⁵ Jakkoliv se nám to dnes může zdát odporné používat tyto látky, Egypťané věřili v jejich účinnost.

Vlasy a lupy

Velice oblíbeným materiálem byly také pramínky vlasů různých osob. Většinou se jednalo o lidi, kteří měli být kouzlem nějak postiženi.¹⁶ Jak se můžeme dále dozvědět, lupy z hlavy mrtvého se používaly pro nápoj lásky.

¹² Staroegyptské čarodějnictví, str.60.

¹³ *Magie ve starém Egyptě* str. 82.

¹⁴ Staroegyptské čarodějnictví, str.60 – 61.

¹⁵ *Magie ve starém Egyptě* str. 134.

¹⁶ *The Greek Magical Papyri in Translation, Including the Demotic Spells, Svazek 1, str. 314.*

Slzy

V kouzlu, které bylo určeno pro úspěch, můžeme najít jejich využití.¹⁷

3.1.2. Rostliny a byliny používané v magii

Pro magické účely se našla celá dlouhá řada rostlin. Například chtěl-li někdo použít kouzel lásky, většinou využil okrasných květin. Zde si uvedeme několik rostlin i s jejich použitím, které se hodily k magickým účelům.

Akát

Velmi potřebná rostlina k probuzení skryté lásky, přitahovala však také peníze. Velice zajímavé je to, že dnešní Egypťané si vkládají větvičku akátu do turbanu k odvrácení zlých sil.

Krokus

Krokus měl bohaté využití v zajištění štěstí, síly, ale též v léčení. Také se sušil a potom jako šafrán byl oblíbeným materiálem v kouzlech lásky.

Růže

Jak můžeme předvídat, růže se hojně využívala v magii pro problémy, které se týkaly lásky.

¹⁷ *Magic and Ritual in the Ancient World*, str. 352.

Česnek

V česneku můžeme najít látky, které se využívaly v kouzlech jak pro fyzické tak i duchovní tělo. Jelikož česnek silně zapáchá, měl odradit nadpřirozené bytosti. Byl nápomocný také v kouzlech proti duchům, hadům, štírům.¹⁸

Routa vonná

S její pomocí se zakládá magický kruh, je pomocníkem v kouzlech na léčení a na lásku, také se s její pomocí odvrací prokletí. Avšak s jejím přispěním se může na někoho přilepit smůla.

Pryšec

Bylo ho zapotřebí tam, kde se musela použít kouzla k odehnání jakéhokoli nepřítele.¹⁹

Je dobře známo, že mnoho egyptských rostlin bylo důležitými a rozhodujícími přísadami v rozšířených kouzlech lásky, lektvarech lásky a efektivních afrodisiacích. Také ale byly používány v peněžních kouzlech, kouzlech na ochranu a bezpečí.

3.1.3. Přírodní látky používané v magii

Spolu se složitými rituály, obřady a zařikávanými, znali starověcí Egypťané mnohé další věci, bez jejichž pomoci by kouzlo nemohlo být nikdy kompletní. Nyní se podívejme na některé vybrané předměty, které byly nezbytné pro to, aby se kouzlo zdařilo. Z těchto důležitých látek si uvedeme použití vody, oleje a kadidla.

¹⁸ *Magie ve starém Egyptě* str. 82

¹⁹ *Feasts of Lights, Celebrations for the seasons of life based on the Egyptian goddess mysteries*, str. 20-21.

Voda

Voda měla všestranné využití. Egypťané jí například kropili podlahu v rituálech spojených s návštěvami ve svém domě, také se hojně používala v chrámech. Byla uznávána pro svůj očištný charakter, proto jí bylo zapotřebí v různých očišťovacích rituálech. Lidé častokrát také navštěvovali budovy v okolí chrámů, kde byla voda vysvěcená, a věřili, že má léčivé účinky, pokud ji budou pít nebo se v ní koupat. Takže voda měla kromě očištného účelu i účel léčebný.

Olej

V magii se používalo velké množství rozličných olejů, aby byly dosaženy konkrétní magické cíle. Můžeme si uvést příklady olejů, které lidé znali:

Růžový olej – pro kouzla lásky byl oblíbený olej z růží, který se nalil do lampy, a k tomu byla přednášena různá zařikání.

Cedrový olej- tento olej se mazal na čelo před zahájením magického obřadu, jindy také během něj.

Egypťané věřili, že olej obsahuje velkou sílu, která pro ně byla potřeba v různých oblastech magie.²⁰

Kadidlo

Jelikož se věřilo, že božské bytosti mají rády vůně a jsou jimi přitahovány, bylo kadidlo během rituálů páleno velice často. Mělo navodit mystickou atmosféru a posílit tajemnou auru kouzelníka.²¹

3.1.4. Rituální nástroje

Z rituálních předmětů si popíšeme, jak se využívaly slonovinové kouzelné hůlky, sistrum, figurky, amulety a ankh. Jelikož

²⁰ *Ancient Egyptian divination and magic*, str. 60 – 61.

²¹ *Magie ve starém Egyptě* str. 82.

existovalo obrovské množství pomůcek, jež byly používány, není tento výčet zcela kompletní. Možná ani nemůže, a to z toho důvodu, že v budoucnu mohou nastat dvě situace. Jedna z nich je, že se objeví egyptologové, kteří již existující řadu rituálních předmětů dále rozšíří. Avšak druhá, méně přijatelná pro příznivce magie je, že se může objevit vědec, který použití magie zcela vyvrátí a předmětům, které se dnes označují jako magické, přiřadí naprosto jiný význam použití.

Figurky

Jsou nám známy obřady, při kterých byly ničeny rituální figurky, které byly vyrobeny buď z hlíny nebo z vosku. Tyto rituály byly prováděny proto, aby byly pomocí magických sil drženy v šachu síly chaosu, jakými byly například skupiny cizích a politických nepřátel státu a faraona. Můžeme však říci, že se vždy nejednalo pouze o skupiny, ale i o různá individua „společnosti nevyhovující“. ²²

Slonovinové kouzelné hůlky

Půlkruhové slonovinové kouzelné hůlky zdobené hrůzostrašnými bohy symbolizovaly pravomoc mága k přivolání mocných bytostí, aby ho nebo ji poslouchaly. ²³ Tyto hůlky byly používány v době od 12. do 17. dynastie.

Zakřivené magické hůlky se běžně vyráběly z hroší nebo sloní kosti. Používaly se k ochraně žen a dětí. Během porodu byly přikládány na břicho těhotných žen, aby zabránily dětským démonům jakkoli ublížit matce nebo dítěti. Matky a děti, které vlastnily tyto hůlky, byly božsky spojené s bohem Re a bohyní Eset. S pomocí bohů později Re bojoval se silami chaosu a vyšel jako vítěz. Právě proto se lidé domnívali, že použití těchto hůlek mohlo magicky ochránit děti před nástrahami, které na ně v dětství čekaly.²⁴

²² *Ancient Egypt*, str. 100.

²³ http://www.bbc.co.uk/history/ancient/egyptians/magic_01.shtml cit. dne 20.2. 2012, 15:40.

²⁴ <http://heritage-key.com/egypt/magic-wand> cit. dne 20.2. 2012, 17:10.

Sistrum

K rituálům, které se odehrávaly v chrámu, byl důležitý muzikální doprovod. Jeden z nástrojů, na který se pravidelně hrálo, bylo právě sistrum. Patřilo do skupiny chrastících nástrojů a bylo zasvěceno bohyni Het-heru. Vyrábělo se buď z kovu nebo z fajánsu. Podobalo se hlavě Het-heru, na jejíž hlavě byly dva rohy zahnuté do smyčky. Stejně tak sistrum mělo smyčku a na každém „rohu“ mělo tři díry propletené tenkými kovovými proutky. Každý proutek procházel smyčkou z jedné strany na druhou. Někdy byly kovové korálky umísťovány na proutky, které byly volně ponechány ve své zdířce a proto, když se zatřásl, sistrum chrastilo.²⁵

Ankh

O ankh můžeme říci, že je nejznámějším magickým symbolem navzdory době. Ankh zastupuje životní sílu a stvoření. Také představuje Nun, prvotní vody, ze kterých všechno vzniklo.

Tradičně se vyráběl z pevného, čistého zlata nebo také ze zlata oranžového, jež se těžilo pouze v dobách starověku.

Egyptští kněží s jeho pomocí „vdechovali život“ během magických obřadů.²⁶

Amulety

Amulety se používaly během všech dob. Amulet bychom mohli definovat jako jakýkoliv předmět, který měl poskytovat ochrannou energii. Můžeme téměř s určitostí říci, že v Egyptě se nikdo bez svého amuletu neobešel. Většinou se k jejich výrobě používaly polodrahokamy jako lapis lazuli nebo karnelion a také drahé kovy. Amulety mívaly různou formu, některé měly formu zvířat nebo tabulek s magickými nápisy.²⁷

Talismany

Jak jistě všichni dobře ví, rozdíl mezi talismanem a amuletem tkví v tom, že amulet chrání před zlem a talisman by měl přitahovat

²⁵ *Ancient Egyptian divination and magic*, str. 52.

²⁶ *The Wings of Isis: A Temple by Temple Guide to the Magic and Ritual of Egypt*, str. 29.

²⁷ *Power Spellcraft For Life: The Art Of Crafting And Casting For Positive Change*, str. 20.

dobré vlivy. Pro příklad si můžeme uvést supí talisman. Měl přitahovat mateřskou lásku a ochranu Eset, která na sebe vzala podobu supy, když hledala Hora, kterého v její nepřítomnosti smrtelně bodl škorpión.²⁸

4. Magie a zbavování se různých druhů nepřátel

V očích starých Egyptanů byl svět nebezpečným místem, kde se mohlo každou chvíli stát něco neočekávaného, a proto bylo třeba se proti tomu bránit. Vládci světa museli odrážet démony a bohy jako byl třeba Sutech, kteří by mohli narušit kosmický pořádek. Nepřáteli však nebyli pouze bohové a démoni, ale také skuteční, mnohdy i političtí nepřátelé. Ti by mohli ohrozit jejich vládu a tím také maat a téměř všichni museli znát někoho, koho podezřívají ze skrývání zlé vůle. Pro obyčejný lid bylo nejjednodušší ochranou, ve kterou mohli doufat, nošení amuletů a recitování kouzel. Ovšem pro značnější ochranu před zlem, tu byly tak zvané rituály prokletí, pokoření a obecně symbolické zničení nepřátel za pomoci kouzel, které byly prováděny odborníky na magii. Postupem času, s tím, jak se myšlenka posmrtného života stávala silnější a více rozšířenou, si lidé uvědomovali, že zemřelí mají menší schopnost se bránit než živí. Byli ve zvláštním nebezpečí, které číhalo v podsvětí od různých démonů, ale stejně tak i od lidí, kteří rušili klid jejich hrobů. Rituály prokletí, původně prováděné na ochranu na tomto světě, tady a teď, pro jednotlivce nebo častěji pro skupiny lidí, přešly také do součásti pohřebních rituálů.²⁹

Na počátku měly rituály prokletí oficiální účely: Sloužily k ochraně země a jejího panovníka. Byly prováděny tak daleko, jako například v Bet Šeanu, v dnešním Izraeli, v místech, kde egyptská sféra vlivu přišla do styku s těmito cizími silami a musela být chráněna jak rituálně tak vojensky. Byl zde nalezen střep z hrnce s tímto nápisem:

²⁸ *The Wisdom of the Egyptians: Religion of Ancient Egypt, the Book of the Dead, the Wisdom of Hermes Trismegistus, Egyptian Magic and the Book of Thoth*, str. 147.

²⁹ *Gods and Men in Egypt: 3000 BCE To 395 CE*, str. 164-166.

„Nepřítel v/z domu červených“. Využití tohoto nápisu patřilo do obrany říše Egypta (říše maat) proti Sutechovi (chaos, cizí nepřátelé), to značí červená barva, která je v egyptské mytologii jeho asociací.³⁰ Sutech byl bohem cizích zemí a zastupoval svět chaosu, kterého byly cizí země součástí.³¹

Od Pozdního období dále se začaly upravovat texty nalezené v chrámech, které se poté uplatňovaly v osobní magii. Od Řecko-římské doby začaly zažívat rozkvět soukromé proklínací rituály a ve stejné době začala éra překladů do řečtiny.³²

Dříve než přistoupíme k několika druhům proklínací magie, měli bychom určit, že ve většině případů se kletby, nepočítáme-li jako kletby kouzla lásky, používaly při výkonu politiky a ochraně státu. Velkou pomoc hrály totiž při rituálech na likvidaci politických nepřátel jak z řad cizinců, tak i státních rebelantů, jak na jednotlivce, skupiny lidí, tak i na celé národy.

Pokud byla magie držena v rukou odborníků, jež se jí zabývali, bylo málo pravděpodobné, že by se stalo něco zlého. Avšak dále se můžeme dočíst, jak to dopadlo, když se citlivé magické údaje očitly u nesprávných lidí.

4.1. Rituály prokletí

Proklínací rituály spočívaly převážně v ničení různých předmětů nebo zvířat, které byly určeny pro tyto účely.³³ Dále se rituál nemohl obejít bez recitace samotných zaříkání, jejichž písemné záznamy byly přijaty za proklínací texty. Dnes si dokážeme alespoň představit, jak rituál probíhal, avšak to jen díky usilovné práci egyptologů, kteří objevili například tento text, jež zní následovně:

„Budete popsáni všichni nepřátelé boha Re a všichni nepřátelé faraona, živí nebo mrtví, a o každém zakázaném skutku si můžete nechat zdát, jména jejich otce, matky a dětí budou psána čerstvým inkoustem na archu nepoužívaného papyru, a jejich vlastní jména

³⁰ Egyptianization and elite emulation in Ramesside Palestine: governance and accommodation on the imperial periphery str. 45.

³¹ <http://www.ancientegypt.co.uk/gods/explore/main.html> cit. 25.2. 2012, 16:18.

³² *Magic and Ritual in the Ancient World* díl IV., str. 440.

³³ *Religious Diversity in Late Antiquity*, Svazek 6, str. 412.

*budou psána na jejich hrud', oni sami budou vyrobeni z vosku a obvázáni svazkem černého vlákna. Budou popliváni, budou pošlapáni levou nohou, budou bodáni nožem a kopím a budou vhozeni do ohně v kovářově peci.*³⁴

Tento text je velice zajímavý z více ohledů. Nepřináší nám pouze zaklínání, ale je z něj také patrné, že se jako doprovod k tomuto zaklínání využívalo rituálních figurek a jejich následné rituální zničení.

4. 2. Způsoby ničení nepřátel

Bohužel nemůžeme říci, že se likvidace nepřátel odehrávala hlavně ve sféře symbolické. V případě bohů a démonů se sice není čemu divit, ale v životní sféře už tomu bylo možná i jinak. Někteří vědci tvrdí, že fyzická likvidace lidí byla součástí normální rituální praxe. S tímto jevem se setkáme v kapitole 4.4. Druzí oponují, že substitucí těla měly být například nalezené figurky či jiné další předměty.³⁵ Zvířata, která byla považována za ztělesnění některého z bohů nebo démonů, však byla obětována častěji. Příkladem mohou být krokodýli, kteří byli zabíjeni jako symbol Sutecha v Edfu a v Dendeře.³⁶

Ale pravdou asi zůstane, že ve většině případů se opravdu jen jednalo o předměty speciálně vyrobené nebo upravené pro svůj magický účel.

4.3. Rituály ničení figurek

Jak již bylo zmíněno, v mnoha proklínacích obřadech byly náhradou těla různé druhy figurek. Ty, jako reprezentace nepřátel, byly ničeny různými způsoby, jelikož byly vyráběny z různých materiálů jako třeba z hlíny, vosku nebo kamene.³⁷ Doklady o tomto druhu magie můžeme hledat například i v řecké Alexandreidě, kde byl král Nektanebos velkým vyznavačem těchto praktik, ve kterých se jednalo o ničení figurek.³⁸

³⁴ *Gods and Men in Egypt: 3000 BCE To 395 CE*, str.126.

³⁵ *Magie ve starém Egyptě*, str.94.

³⁶ *Religion in Roman Egypt: Assimilation and Resistance*, str. 67.

³⁷ *Social Aspects of Funerary Culture in the Egyptian Old and Middle Kingdoms*, str. 319.

³⁸ *Anthology of Ancient Greek Popular Literature*, str. 169.

Když byly figurky používány při osobních obřadech, byly často popsány pouze jménem jednotlivce. Jiné, jako mnoho z figurek nalezených v podlaze kaple v Sakkáře, představují nepřátele státu, jako například cizí vůdce a krále.³⁹

I když to není prvotním záměrem, z těchto papyrů, které popisují ničení figurek, se dozvídáme také mnohé o egyptských nepřítelích. Poblíž egyptské pevnosti Mirgissa v Núbii se našlo množství těchto figurek. Nejdříve se figurky vypalovaly v pecích, potom byly pohřbívány, přibíjeny k vnějším stěnám staveb, svazovány, byla jim prořezávána hrdla. Figurky, které byly vyrobeny z vosku, byly naopak rozpouštěny.⁴⁰

4. 4. Rozbíjení červených nádob a lidské oběti

V předchozích textech jsme mohli narazit na myšlenku lidských obětí jako součást rituálů. Dokonce si můžeme uvést jeden z takovýchto objevů. Za ten bychom mohli počítat nález lidské lebky v nádobě s otiskem včelího vosku, nabarvené okrovou barvou. Vosk zde svědčí o zbytku roztavených voskových figurek. Stejně jako figurky v předchozím textu, byl i tento nález objeven poblíž pevnosti Mirgissa v Súdánu. Ve stejné lokalitě byly učiněny nálezy stovek střepů z nádob, ze kterých je evidentní, že tyto nádoby byly rozbíjeny úmyslně. A na střepích byly nápisy, které byly identifikovány jako jména cizích vládců. Stejně tak zde byla nalezena kostra setnutého člověka. Zdá se, že tyto ostatky mohou patřit nějakému Núbijci.

Názory odborníků na tento nález jsou takové, že se jedná o součást proklínacího rituálu z doby kolem 1800 př. n. l.

Ovšem i tyto objevy jsou pořád málo, co bychom o tomto druhu magie potřebovali vědět. Jelikož nám jsou známy pouze okolnosti tohoto nálezů v Mirgisse, můžeme pouze spekulovat, zdali obětování lidí během těchto rituálů bývalo běžné nebo zda je tento nález pouhou výjimkou.⁴¹ Co nám však zůstává jasné je, že červené nádoby, které nesly proklínací nápisy, nemohly mít jinou barvu, jelikož červená byla

³⁹ *Social Aspects of Funerary Culture in the Egyptian Old and Middle Kingdoms*, str. 319.

⁴⁰ *Magie ve starém Egyptě*, str. 93-94.

⁴¹ *The Strange of world sacrifice*, str. 131.

Sutechovou barvou, tudíž i barvou cizích nepřátelských sil. Rozbíjení těchto nádob se dělo proto, aby se jejich síly minimalizovaly.⁴²

4.5. Zaklínání lidských nepřátel

V předchozích částech jsme se mohli dozvědět, že proklínací formule byly psány na předměty, které byly určeny ke zničení. Formule se obvykle skládaly ze jména nepřítele, proti kterému byl rituál stanoven. Ale mohly to být i skupiny lidí, kmenů nebo národů.⁴³

V následujícím textu nositelé moci nemohli riskovat jakéhokoliv potenciálního nepřítele, který by je mohl, ať už fakticky nebo jen v myšlenkách, ohrozit.

„Bohové..., duchové...,

vládce Kuše, narozen..., a všech zasažených těch, kteří jsou s ním, vládce...(následují jména čtyř Núbijských vládců, jejich původ, a jejich poddaní, a všichni černoši z Kuše, z Mwgr, ještě následuje 19 dalších Núbijských kmenů), lučištníci z Jižní země, jejich bojovníci, jejich kurýři, jejich spojenci, jejich společníci, kteří se budou bouřit, kteří mají tajné plány, kteří budou bojovat, kteří uvažují o boji, kteří uvažují o povstání v této celé zemi, vládce spojení...a všichni zasažení, co jsou s ním....(následuje dalších asi 30 asijských vládců rozdělených do 15 různých regionů) všichni Asiaté z Byblu, z Yuwati (následuje dalších 18 regionů, částečně stejných jako předtím), jejich bojovníci, jejich kurýři, jejich spojenci, jejich společníci, Beduíni v Asii, kteří se budou bouřit, kteří mají tajné plány, kteří budou bojovat, kteří uvažují o boji, kteří uvažují o povstání v této celé zemi; příchozí v Tjehenu a všichni Tjemehu a jejich vládci, jejich bojovníci, jejich kurýři, jejich spojenci, jejich společníci, kteří se budou bouřit, kteří mají tajné plány, kteří budou bojovat, kteří uvažují o boji, kteří uvažují o povstání v této celé zemi, mrtvý ..., ošetřovatel..., vychovatel...(následuje dalších 7 lidí), každé špatné slovo, každé špatné řeči, každá špatná pomluva, každá špatná myšlenka, každý špatný tajný plán, každý špatný boj, každý špatné rušení pořádku, každý špatný plán, každá špatná věc, každý špatný sen v každé špatné dřímotě.“⁴⁴

⁴² *Magie ve starém Egyptě* str.93.

⁴³ *Magie ve starém Egyptě* str.93.

⁴⁴ *Ancient Egyptian magical texts*, str. 11.

4.6. Zaklínání proti Apopovi, nepříteli z říše chaosu

Hadí démon Apop byl stejně jako cizí nepřítelé podstatnou složkou zlé síly v Egyptě. Podle mýtu o stvoření z Esny, přišel Apop na svět ze sliny:

„Ale oni (přední bohové) vyplivli slinu z jejich úst, která byla zplozena na řadrech počátečních vod, byla přetvořena v hada o délce 100 loktů, jehož jméno bylo Apop. V jeho srdci se rodila vzpoura proti bohu Re, spolu se svými společníky, kteří vyšli z jeho oka“.

Apop byl tedy sám součástí stvoření a pokoušel se zničit nastolený pořádek. V mnoha kouzlech se s ním můžeme také setkat.⁴⁵

Za příklad, kde se o něm dovídáme, nám poslouží následující kouzlo:

Zahnání hadího boha Rereka do říše mrtvých

„Vrať se! Odlez! Odejdi ode mě, ty hade! Jdi se utopit do jezera bohyně Abyss, do tohoto místa, kde tvůj otec poručil, že by měla být uskutečněna tvoje vražda. Buď daleko, krok od obydlí boha Re, v němž se budeš třást, jelikož já jsem Re, před kterým se muži třesou; vrať se, ty buřiči, na nože jeho světla. Tvoje slova poklesla kvůli bohu Re, tvoje tvář je odvrácená od bohů, tvoje srdce je vyříznuto bohyní Mafdet, vplouváš do pout škorpióní bohyně, tvoje věty jsou tvůj rozsudek je vykonáván bohyní Maat, ti, kdo jsou na cestě, tě porazí.

Buď zabít, odlez Apope, ty nepříteli Rea! Ó vy, kteří utíkáte masakru na východní obloze, na zvuku dunící bouřky, otevřete dveře horizontu před bohem Re, ten může odejít, znaven se zraněními. Udělám, po čem toužíš, Ó Re, udělám, co je dobré, jedním jako někdo, kdo prosí, Ó Re, způsobím, že se tvoje pouta rozpadnou na kusy, Ó Re.

Apop podlehl tvojí zkáze, jižní, severní, západní, východní bohové ho spoutali svými pouty, Rekes, bůh smrti ho srazil, ten, který je více než společník ho spoutal, a Re je spokojený, Re pak pokračuje v klidu a míru. Apop, nepřítel Reův padl, a co jsi zažil, je větší než zážitek, který je v srdci škorpióní bohyně; velké je to, co ona dělala

⁴⁵ *Gods and Men in Egypt: 3000 BCE To 395 CE*, str. 63-64.

proti tobě s jejími věčnými trápeními. Nemůžeš stát zpříma, nemůžeš souložit, Ó Apope, ty nepříteli Rea. Je vytvořen nepřítel proti tobě, Ó ty, kterého Re nenávidí, jen se na něj podívá.

Vrať se! Budeš stát nožem, tvoje tvář bude odříznuta všude, tvoje hlava bude vytažena od toho, kdo je v jeho zemi, tvoje kosti budou zlámány, tvoje údy budou odřezány, bůh země tě určí ke zlikvidování, Ó Apope, ty nepříteli Reův.

Ó Re, jeho posádka, můžete tady odpočívat, tady, na tebou ovládaných územích. Přines do domu, přines tvůj dohled nad rodem, přines to, co je správné; žádný zlý protivník nesmí vyjít z tvého hrdla proti mně, bytost, která by mohla dělat něco proti mně, neboť já jsem Sutech, ten, který může zvýšit řev bouře na horizontu oblohy, jako někdo, jehož vůle je ničena- tak říká Atum.

Zvedněte obličej, vy vojáci Reovy, udržujte Nen-dja daleko od soudu pro mě – tak říká Geb. Budte neústupní, Ó vy, kteří sedíte na palubě bárky Chepriho. Vezměte vaše cesty a vaše zbraně, které jsou vloženy do vašich rukou – tak říká Hathor. Vezměte vaše oštěpy – tak říká Nut. Začněte, odpudte tohoto jeho nepřítele, jménem Nendja, že ti kteří jsou v jeho svatyni, mohou přijít a že on se může přepravovat o samotě. Dokonce on, Pán všech, nebude tím, kdo bude proti – toto říkají pravěcí bohové, kteří chodí kolem Tyrkysového jezera. Přijď, Ó Velký, kterého uctíváme, ochraňuj nás, Ó ty, jeho svatyně jsou velké, ze kterého vzešlo devatero bohů, pro kterého se dělá to, co je prospěšné, jemuž je dávána chvála, někdo může podávat zprávy mně i tobě – tak říká Nut – pro tamhletoho Šťastlivce – tak říkají těm, kteří jsou obklopeni bohy. Může jít pryč, může najít cestu, může vydrancovat bohy, může povstat v přítomnosti Nut a může nechat povstat Geba – tak říká Ničema. Devatero je v pohybu, práh Hathořiných dveří byl překročen a Re je vítězem nad Apopem.“⁴⁶

Jak je patrné z kouzla, nepřítel slunečního boha Apop byl velice nebezpečný. Apop byl spojován s nejhorsšími přírodními úkazy, temnotou, bouřemi, zemětřesením, avšak mohl být ztělesněním lidských zločinců, buřičů nebo cizích nepřátel.⁴⁷ Egypťané také věřili, že růžové obláčky na obloze, které byly večer k vidění, značily jeho prolitou krev.⁴⁸ Mnoho proklínacích rituálů prováděných proti němu ho mělo oslabit a tím měly být síly chaosu, které Apop reprezentoval, zahrnány. Většinou se v rituálech mířených proti Apopovi objevovaly stejné nebo podobné části, které bylo nutno několikrát zopakovat, což

⁴⁶ *The ancient Egyptian Book of the death, str.60- 61.*

⁴⁷ *Magie ve starém Egyptě, str. 86.*

⁴⁸ *Gods and Myths of Ancient Egypt, str. 43.*

mělo svůj význam. Lidé, provádějící tento druh rituálů, byli kněží, kteří museli vyvolat velkou řadu božstev, aby pomohla v boji proti Apopovi.

Aby se rituál vydařil, bylo vyžadováno znát všechna Apopova pravá jména, jež byla zapotřebí k tomu, aby byly zničeny všechny jeho části. Jeho jména byla zapisována čerstvým inkoustem na nové kusy papyru, poté se páčila a byla také zakopávána. Vzpomeňme zde i na využití voskových figurek, jejichž použití bylo stejně takové, jaké jsme si popsali na předchozích stránkách. Na figurky se plivalo, šlapalo, byly propichovány a páleny. Symbolické vítězství nad Apopem však netrvalo dlouho, neboť síly chaosu povstávaly každý den, aby začaly svůj nový boj.⁴⁹

4.7. Magie ve špatných rukou

Jak již bylo zmíněno, jména cizích nepřátel a zrádců byla také zapisována na hliněné hrnce, tabulky či figurky, které byly následně páleny, rozbíjeny nebo zakopávány na pohřebištích v domnění, že se takto oslabí nepřítelova moc.

V hlavních chrámech kněží a kněžky pořádali na božské přání obřady k prokletí nepřítele. Tyto kletby byly věčným bojem proti nepřítelům, stejně jako boj hada chaosu Apopa se slunečním bohem.

Podoby Apopa byly kresleny na papyrus nebo modelovány z vosku. Poté byly poplívány, pošlapány, probodávány a páleny. Cokoliv, co zbylo, bylo rozpuštěno ve vědru s močí.

Nejdivočejší a nejstrašnější bozi a bohyně byli vzýváni, aby zničili všechny kousky Apopa včetně jeho *ba* (duše) a *heka* (síly). Při těchto obřadech byli také proklínáni nepřátelé králů.

Tento druh magie byl obrácen proti panovníkovi Ramessovi III. skupinkou kněží, dvořanů a žen z harému. Těmto spiklencům se dostala do rukou kniha destruktivní magie z královské knihovny, kterou používali jako návod k vytvoření lektvarů, psaných kouzel či voskových figurek, pomocí nichž škodili králi a jeho ochráncům.

Věřili, že síla magických voskových figurek se znásobí, když se do nich vpraví něco z oběti. Tím něčím mohl být vlas, kousek nehtu

⁴⁹ *Magie ve starém Egyptě*, str. 86

nebo tělní tekutina. Pro falešné ženy z harému nebylo žádným problémem něco takového opatřit.

Toto spiknutí však nemělo dobrý konec. Všichni účastníci byli vyslýcháni, obviněni z čarodějnictví a nakonec odsouzeni na smrt.⁵⁰

5. Magie a oblast lásky a erotiky

Znalost kouzel lásky nás může fascinovat i dnes. Je však velká škoda, že v naší době, která je plná zvrátů, spěchu a odcizení není možno využívat těchto prostředků, které by možná zabránily těmto neblahým okolnostem ovlivňovat naše životy, stejně tak, jak pomáhaly v Egyptě.

Jak asi tušíme, staří Egyptané nepoužívali magii pouze k obranným účelům. Také s její silou dopomáhali mužům a ženám k uspokojení v oblasti lásky a erotiky. Jednalo se například o zlepšení jejich vztahu, ke svádění a různým dalším účelům, které by napadly v minutě každého z nás. Můžeme si tedy určit cíle této magie, kterých mělo být dosaženo:

° Smíření milenců, návrat ztracené lásky a opravení rozbitého vztahu

° Vytvoření a prohloubení vzájemných citů

° Propadnutí vzájemné hluboké lásce

° Ukončení manželských sporů

° Udržení věrných a oddaných partnerů

⁵⁰ http://www.bbc.co.uk/history/ancient/egyptians/magic_01.shtml cit. dne 30.3. 2012, 12:37.

° Zneškodnění jiného muže nebo ženy, která nebo který by měl narušit společné soužití, případně rozloučit pár

° Získání maximální sexuální přitažlivost

° Najít hlubokou a opravdovou lásku

V různých kulturách lidé věřili, že existuje možnost, aby ženy přivedly muže do zvláštního stavu mysli. V tomto stavu by měl být muž poblouzněn touto ženou, která na něj provedla rituál k tomu, aby ho získala. Zdá se tedy, že někdy až agresivní charakter těchto kouzel, jejichž „obětí“ měla být žena, je oplátkou od mužů. Je jen malý krůček od lásky k nenávisti. Proto nám poslouží řecko-egyptské papyry, ze kterých lze vyčíst, že se v oblasti těchto kouzel často „obětí“ vyhrožuje šílenstvím nebo dokonce i smrtí, pokud nebude klientovi mága po vůli nebo mu nebude věrná. S tímto druhem kouzel měla být žena omezena pouze na jednoho muže, na toho, kterému bylo kouzlo určeno. V magických textech nalezneme také jména různých bohů a bohyň. Uvedeme si příklad bohyně Isis, jež byla vzorem věrné lásky. Existovala kouzla slibující lásku vybrané ženy tak silnou a oddanou, jak Eset milovala Usira. V dalším případě se zde Eset také objevuje jako ta, jež k smrti nenávidí. Tím koho nenáviděla, byl Sutech. Tohoto se využívalo v případě, že „obětí“ kouzla měla být žena, která již měla muže nebo byla-li do někoho zamilována. Pomocí kouzla ho měla začít nenávidět stejně tak, jako Eset Sutecha. Z některých řecko-egyptských papyrů se také dozvídáme, že magické rituály mohly také končit tím, že penis klienta byl pomazán mazáním, jež mu bylo speciálně připraveno, a poté měl mít pohlavní styk s vybranou ženou. Pokud však muž s vybranou ženou už tvořili pár, hlavní účel tohoto rituálu bylo udržení věrné a oddané ženy. Kouzla, ve kterých šlo o věrnost, byla důležitá z důvodu egyptského práva. Muž si totiž musel být jist, že narodí-li se jim dítě, je jeho. Právo mu totiž ukládalo povinnost, rozdělit svůj majetek mezi děti. Proto byla manželská věrnost důležitá, protože se týkala jak stránky finanční, tak i emocionální.⁵¹

⁵¹ *Magie ve starém Egyptě*, str. 91, 124.

5. 1. Magie lásky v praxi

Cíle, které jsme si vyjmenovali na začátku této kapitoly, nyní převedeme do praxe. Na následujících řádcích si uvedeme různé příklady kouzel lásky i sexuálních kouzel, která byla používána. Můžeme si všimnout jedné věci, že některé důležité pomůcky pro kouzlo asi nebylo jednoduché opatřit. Asi nejhůře dostupné pomůcky se nachází v následujícím kouzle.

5.1.1. Nápoj lásky

„Vezmeš trochu lupů z hlavy mrtvého, jenž byl zavražděn, sedm zrn ječmene, pohřbeného v hrobě mrtvého člověka, a rozmělníš to s desíti oipy jablečných zrn. K tomu přidáš krev klíštěte z černého psa, trochu krve z druhého prstu své levé ruky, (srdečníku) a své símě. Rozetři to v jedinou hmotu, dej to do číše vína a přidej k tomu tři utehy moštu, jehož jsi dosud neokusil, a z něhož nebylo dosud obětováno. Nad tím odříkáš sedmkrát uvedené říkadlo a dáš to vypít ženě.

°Kůži shora uvedeného cizopasníka zavážeš do pásky z nejjemnějšího plátna a uvážeš si ji na své levé rámě.“

Říkadlo:

„Já jsem opravdu ebotský původem i rodem ve jménu Esety, nositelky ohně u slitovnice Osudu. Já jsem postava Reova, Sitamesro je mé jméno. Já jsem postava silného vojevůdce, Meč,....., Velký oheň je mé jméno. Já jsem postava Horova, Síla, Meč,je mé jméno Já jsem postava utopence, písemně ověřená, odpočívající zde pod velkou obětní deskou ebotskou, jak ve jménu Esety dosvědčuje Usirova krev, jež byla dána do této číše, do tohoto vína. Dejte Esetě Usirovu krev, aby cítila k němu lásku ve svém srdci v noci i ve dne, každého okamžiku, bez přestání. Dejž, ať se krev N.-a, synu N.-ina, v této číši, v tomto poháru vína dostane se dnes N.-ě, dceři N.-ině, aby pocítila lásku ve svém srdci.

Lásku, kterou cítí Eset k Usirovi, všude po něm toužíc, ať cítí N.-a, dcera N.-ina, všude toužíc po N.-ovi, synu N.-inu.

Vášni, kterou vzplála Eset k Horovi behdetskému, ať vzplane N.-a, dcera N.-ina. Ať ho miluje, ať po něm šíleně touží, ať plane žárem, když je mu nablízku, ať chodí všude za ním.

*At' okamžitě se vznítí neviditelný ohnivý plamen v jejím srdci!*⁵²

5.1.2. Jak získat lásku ženy

„Já jsem velký Šaoi, jenž čaruje pro velkou Erpitu, paní Kou, Lole, Milole! Voda.... je v mých ústech, tuk láskyhodné Hathory je v mém srdci. Mé srdce je roztoužené, mé srdce miluje. Touhu, kterou chová kočka ke kocouru, touhu, kterou chová vlčice k vlku, touhu, kterou chová čubka ke psu, touhu kterou chová bůh syn Spdetin k Mosesovi, přicházejícímu ke zdem Ninaret(os)u obětovat vodu svému bohu, svému nejvyššímu pánu, svému Jahoovi, Sabahoovi, svému Glemoraovi, Moseovi, Plerobe-ovi, Sovi, Miovi, Abrasaksovi, Senklaiovi, at' chová N.-a, dcera N.-ina, k N.-ovi, synu N.-inu! At' pocítí smyslnou touhu, lásku, velkou vášeň, -----at' všude za ním chodí!

Hněv Jahoa, Sabahoa, Horiona, Pantogratora, Antogratora Arbanthalaa, Thalaa, Thalakse, hněv velkých bohů egyptských sesílám na vás! Naplňte své ruce ohněm a plameny a vrhněte je do srdce N.-y, dcery N.-iny!

Podněcuj ji, duchu! Vezmi spánek, obyvateli západní říše, at' dům jejího otce a její matky je jí místem (utrpení)!

Svolávejte žár ohně na ni, takže poběží sem, zastaví se venku a bude škemrat: „Smiluj se!“

Já jsem sourozenec Gebův, Hor, Ron, Re je mé jméno! Vyhlad'te její jméno z Egypta na čtyřicet dní (třicet tři měsíce, sto sedmdesát pět dní, až do konce šestého měsíce), Gire, The, Psito, Okoimi, Atam!“ – toto odříkávej sedmkrát

Výkaly krokodýla, kus oslí placenty, řeřichu, sedm oipů antilopích výkalů, žluč divokého kozla a první vyrobený olej zahříváš nad ohněm ze stonků lnu, odříkávaje při tom shora uvedené říkadlo sedmkrát po sedm dní. Tím natří svůj pohlavní úd a spi se ženou!”⁵³

⁵² *The Demotic Magical Papyrus of London and Leiden*, str. 105.

⁵³ *Staroegyptské čarodějnictví*, str.253-254.

5.1.3. Odloučení muže od ženy a ženy od jejího manžela

„Běda, běda! Ohni, ohni! Geb proměnil se v býka, souložil s (dcerou?) své matky Tefnuty opět a opět. Srdce jeho otce vzplanulo hněvem na něho; zuřivost toho, jehož duší je oheň, a jehož tělem je sloup, zaplavila celou zemi plameny, takže hory chrlily oheň.

Hněv všech bohů a všech bohyň velkého živého, Lalata, Barešaka a Belkeše stihni N.-a, syna N.-ina, a N.-u, dceru N.-inu. Sešlete oheň do jeho srdce a plameny do jeho ložnice!

(Rozněcujte) neustále žár nenávisti v jeho srdci, až vypudí N.-u, dceru N.-inu, ze svého domu! Ať ona budí nenávist v jeho srdci! Ať je mu odporná! Vzbuzujte mezi nimi neustálé nářky, kletby, žalosti a hádky, až se druh odloučí od druhá, aby se již nikdy nesmířili!“

Gumu,……, myrhu, k tomu přidej vína, vyrob z toho sošku Geba, držícího žezlo ve své ruce.“⁵⁴

5.1.4. Aby žena šílela touhou

„Vezmi živého rejska, vyjmi jeho žluč a někde ji ulož, vyjmi jeho srdce a ulož je někde jinde; vezmi celé jeho tělo a důkladně je rozemel.

Když uschlo, vezmi trochu umletého a trochu krve ze svého druhého prstu levé ruky (srdečníku), dej to do číše vína a dej to vypít ženě. Ona bude šílet touhou po tobě.“⁵⁵

„Dáš-li jeho srdce do zlatého prstenu a navlékneš si jej na ruku, zjedná ti velkou chválu, lásku a sílu.“⁵⁶

⁵⁴ *The Demotic Magical Papyrus of London and Leiden*, str. 93-95.

⁵⁵ *The Demotic Magical Papyrus of London and Leiden*, str. 97.

⁵⁶ *The Demotic Magical Papyrus of London and Leiden*, str. 97.

6. Magie a lékařství

Jak jsme již zjistili, magie se prolínala mnoha oblastmi života Egyptanů. Ani lékařství nezůstalo netknuté různými magickými rituály. Díky egyptologickým průzkumům se našlo velké množství rukopisů s touto tematikou. Nalezené rukopisy dnes můžeme rozčlenit do tří oblastí, jimiž se lékařství zaobíralo.

Shesau – byly to různé diagnózy nebo prognózy, ovšem v tomto případě můžeme také použít široký pojem léčení.

Pekheret - předpisy nebo recepty – pod tento pojem můžeme zahrnout různý materiál, který byl využíván a poté se s ním samotným, či s jeho kombinacemi pracovalo. V předpisech se našly i různé aplikace těchto materiálů.

Re – formule – slova, jež měla být recitována k navrácení nemocného člověka zpátky mezi zdravé. Nebo byla také předříkávána z důvodu zachování dobrého zdraví obyvatel Egypta.

Všeobecně můžeme říci, že tyto tři složky jsou v rukopisech oddělovány, avšak teprve ze spojení všech těchto tří slov se vytvoří ucelený obor s názvem lékařství. Pro tento široký pojem, používali Egyptané spojení „meket hau.“ Dnes bychom jej mohli přeložit jako ochrana těla. Z rukopisů je také patrné, že všechny tyto tři pojmy sloužily lékařským účelům, tudíž neexistovaly tři profese, kterým by náleželo naplňování každého z těchto slov, nýbrž existovaly pouze různé druhy lékařů, podobně jako máme dnes my.⁵⁷

6.1. Lékařské texty

Ze staroegyptských knih o léčení máme několik pozůstatků. Nejznámějším dokumentem je Ebersův papyrus. Dalšími texty, které se týkají lékařství, jsou Hearstův, Berlínský a Londýnský papyrus.⁵⁸ V Kahunském papyru se dozvídáme o vědění v oblasti gynekologie.⁵⁹ Edwin Smithův papyrus se zaměřuje na oblast chirurgie⁶⁰ a

⁵⁷ *National Health: Gender, Sexuality and Health in Cross- Cultural context*, str. 191-192.

⁵⁸ *Staroegyptské čarodějnictví*, str. 217.

⁵⁹ <http://www.digitalegypt.ucl.ac.uk/med/birthpapyrus.html> cit. dne 3.4. 2012, 19:34.

⁶⁰ *Magie ve starém Egyptě*, str.136.

londýnsko leidenský papyrus obsahuje mnoho kouzel k léčení tělesných obtíží, jako například popálenin, očních nemocí, ale i gynekologických neduhů.⁶¹

6.2. Lékaři, bohové a síla magie v lékařství

Z literárních zdrojů je patrné, že léčitelé nebo lékaři měli danou funkci podle toho, jaký druh onemocnění léčili. Nejběžnějšími funkcemi v lékařské oblasti byli:

Sunu – tito odborníci léčili především vnější poranění. Sunu můžeme hodně volně přeložit jako lékaři. Ovšem byla to funkce, kterou bychom mohli označit jako předka pro moderní západní lékaře. Pro tuto profesi existoval i vyšší post. Potom místem výkonu byl královský dvůr. Ten, kdo tuto profesi vykonával, neměl již titul sunu, ale wer sunu – vedoucí lékař.

Kherep Serqet – Můžeme přeložit jako „Serqetin kouzelník“ – tento druh léčitelů měl pomoci zneškodnit následky škorpióního nebo hadího uštknutí.

Wab Sekhmet – Název pro tuto skupinu léčitelů bychom mohli do současného jazyka přeložit jako „Sekhmetini čistí kněží.“ Zabývali se onemocněními, při kterých nebyla zjištěna jejich pravá příčina. Velký důraz kladly také na nakažlivá onemocnění a epidemie.

Sau – Nejvzácnější skupinou lékařů byli právě tito Sau, neboli „ochránci či lékaři.“ Lékaři to jistě byli, avšak tento titul byl výjimečnější, než zmiňované předchozí tři.⁶²

Nelze říci, že magii můžeme brát jako nepodstatnou složku léčebného procesu, jelikož sugesce a očekávání vytouženého výsledku léčení měly nezanedbatelnou hodnotu.

⁶¹ *Magie ve starém Egyptě*, str.135.

⁶² *National Health: Gender, Sexuality and Health in Cross- Cultural context*, str. 192.

Nyní bychom mohli hovořit o tom, že mimořádnou pomocí v těžkých chvílích nemoci a procesu léčení pomocí magie byl fenomén, který dnes nazýváme jako placebo efekt. Proto se nám nyní může zdát, že existovalo jen málo skutečně účinných léků a že vyléčení záviselo pouze na placebo efektu, který snad byl mnohdy lepší než-li nic. Lidé opravdu věřili v tento prostředek. Právě díky různým zaříkáním, výrokům a magickým rituálům se měla jeho účinnost zvyšovat. Zajímavý je fakt, že to, co se nám leckdy jeví jako magie, může mít i své racionální vysvětlení. Jako příklad tohoto jevu si můžeme uvést využití bylin v lékařské magii. Egypťané si totiž všimli toho, že ve dne obsahují určité rostliny alkaloidy, jež mohou mít terapeutické účinky. S tímto se setkáváme v použití morfia. Účinnost sběru rostlin, jež morfium obsahovaly, se totiž odrážela na denní době, ve které byly tyto rostliny natrhány. Po natrhání se z nich vyráběly různé preparáty. Dokonce i neznámější starověký lékař Galén, který magii odsuzoval, musel s tímto tvrzením o sběru rostlin souhlasit. Právě z tohoto příkladu vyplývá, že tato praxe se Egypťanům zdála jako magická, jelikož pro tento jev nenašli žádné opodstatnění.⁶³

Významnou roli v léčebném procesu však hráli také bohové a jejich sluhové. O těchto okolnostech svědčí pověst o Bentreši, dceři vládce Bechtenu, která onemocněla a Ramesse II. za ni poslal Thovtemhaba. Poté, co ji Thovtemhab viděl, došel k závěru, že je posedlá duchem a Chonsu, sídlící ve Vesetu souhlasil Chonsu rádce, velký bůh, zachvacující zlé duchy, by měl být poslán do Bechtenu. *„Tento bůh dorazil do Bechtenu na celý rok a pět měsíců. Potom předstoupil vládce Bekhtenu s jeho vojáky a aristokraty před Chonsa rádce. Vrhel se mu na břicho, říkajíc: „Přicházíš k nám, tvoje umění je u nás vítáno, v příkazu krále Ramesse II. Pak šel tento bůh na místo, kde byla Bentreš. Vykonal ochranu nad dcerou vládce Bechtenu a ona se hned začala cítit lépe.“*⁶⁴

Egypťané věřili, že jediné, co může vyléčit, je kombinace léku a zaříkání. Z jedné části Ebersova papyru, je patrné používání zaříkávání, jež měla podpořit léčbu. Například jedno kouzlo, které bylo recitováno před tím, než si člověk vzal lék, zní takto: „Vstup léku! Přijď ty, který vyloučíš zlé věci z tohoto mého žaludku a z těchto mých údů!“⁶⁵

⁶³ *Ancient Egyptian Medicine, svazky 1-2, str. 97.*

⁶⁴ *Hilaria a woman who become a man, str. 34.*

⁶⁵ *A History of Medicine, svazky 1-2, str. 308.*

Avšak v Ebersově papyru nenalezneme pouze zařikání, nýbrž se zde vyskytují i různá doporučení jako například: „Opravdu vynikající. Milionkrát!“⁶⁶

Na konec této části by bylo správné uvést zprávu o nerozlučnosti magie a medicíny, kterou nám podává Ebersův papyrus: „Magie je efektivní společně s medicínou a medicína je efektivní společně s magií.“⁶⁷

6.3. Příklady několika nemocí a poranění a jejich léčení

O teorii magie v egyptském lékařství by se dalo hovořit velice dlouho. Kdybychom neuvedli praktické ukázky v takové otázce jakou magie v lékařství bez pochyby je, pak bychom tento problém nemohli nikdy správně pochopit a pouhá teorie by nám poté nic neříkala. A proto se v následujícím textu zaměříme na některé nemoci a jejich léčení pomocí magických praktik, díky nimž by měl být člověk opět zdrav. Tato kouzla můžeme také přiřadit k různým druhům lékařů, které jsme již uvedli v předchozích částech.

6. 3. 1. Bolavé oči

„Amone, vysoký muži, etiopský muži! Sestup dolů z Meroe do Egypta, vyhledej mého syna Hora, jenž vstal, chtěje chodit a poranil se na hlavě, vyřkni tři etiopská slova!“

„Vyhledej N.-a, jehož porodila N.-a, jenž vstal, chtěje chodit, a poranil se na hlavě, a vyřkni tři etiopská slova: „Gentini-tenti-na, Kukubi, Akhe-akha! Odříkej to nad trochou oleje, dej do toho sůl a řeřichu a natři tím člověka, jehož oko je bolavé. Napiš to také na nový list papyru a učiň z toho psaný amulet na jeho tělo: „Ty jsi nebeské oko“ s příslušnou kresbou.“⁶⁸

⁶⁶ Ebersův papyrus - <http://www.cs.st-andrews.ac.uk/~mjn/egyptian/texts/corpus/pdf/Ebers.pdf> cit dne 8.4. 2012, 13:34.

⁶⁷ Brief History of Vision and Ocular Medicine, svazky 1- 2, str. 46.

⁶⁸ The Demotic Magical Papyrus of London and Leiden, str.193.

6.3.2. Dna

*„Muže posadíš a pod nohy mu dáš hlínu; dáš.....to na to; jeho nohy jsou na tom položené; zeptáš se; muž říká: „Poslouchá?“ na tři dny. Pak vezmeš mravence; vaříš ho v oleji z henny a pomažeš mu tím nohy. Když skončíš, vezmeš alexandrijský fík a sušené hrozny a mochnu; rozdrtíš ji s vínem; a ještě mu to pomažeš; a foukáš mu na to svými ústy.“*⁶⁹

6.3.3 Horečka

„Hor ..., stoupal v létě v poledne na horu, seděl na bílém koni, ...na černém koni, majíc ve své ruce knihu..., a na svém klíně knihu Nejvyššího z pěti, a našel všechny bohy sedící v soudní síni a pojíždající úrodu z nilských polí, patřící nejvyššímu pánu.

Volali: „Hore, pojd' sem! Nejedl jsi Hore! Pojd' sem! Chceš jíst?“

*On odpověděl: „ Pojd'te vy ke mně! Nemám chuť k jídlu; mám chorou hlavu; mám choré tělo, schvátila mě horečka, zasáhl mě dech jihu. Což Eset přestala čarovat? Což Nebthet přestala léčit? Což šestnáct Netbeů? Což božská síla? Necht' 365 bohů sedí a jí úrodu z nilských polí, patřící nejvyššímu pánu až odstraní horečku z hlavy mé, syna Esety a z hlavy N.-a, jehož porodila N.-a; horečku noční i horečku polední, bolení hlavy, tento žár, toto horko, tento oheň z čela i z nohou. Odříkej to sedmkrát nad panenským olejem a natři jím jeho ruce, jeho tělo i jeho nohy, a odříkávej to také nad ním.“*⁷⁰

6.3.4. Bodnutí štírem

„Jsem Anup, prvorozený syn králův. Má matka Sechmet-Eset přišla za mnou do syrské země, ke zdi milionů, do území lidožroutů a řekla: „Pospěš, pospěš! Rychle, rychle můj synu Anupe, prvorozený synu krále! Seber se a odeber se do Egypta! Tvůj otec Usir je králem Egypta, nejvyšším pánem celé země, a všichni egyptští bohové se shromáždili, aby mu vzali korunu!

⁶⁹ *The Demotic Magical Papyrus of London and Leiden, str.181.*

⁷⁰ *The Demotic Magical Papyrus of London and Leiden, str.203.*

V okamžiku, kdy mi to povídala, odcházela. Tu však štír užil proti mně své síly. Má matka se ihned sebrala a vrátila se ke mně, bodnutému štírem. Seděl jsem na zemi a plakal jsem. Má matka Eset sedla si vedle mne a řekla mi: „ Neplač, neplač můj synu Anupe, prvorozený synu krále! Lízej se jazykem na otvoru rány, lízej otvor rány až do konce svých sil! To, co slízneš, nevyplivni na zemi, ale polkni, neboť tvůj jazyk je jako jazyk dobrého ducha a tvůj žaludek je jako žaludek Atumův!“

Návod:

„Olizuj ho ihned svým jazykem, až bude na něm krev. Pak odříkej sedmkrát následující říkadlo nad trochou oleje a dávej ho denně na ránu způsobenou bodnutím štíra, navlhči Iněný hadřík a přilož jej na to.“

Říkadlo, co se má odříkat – „Seděla Eset a mluvila k oleji Abartat, mající radost z pravého oleje: Budiž pochválen oleji! Chválím tě, oleji, chválím tě, neboť jsi chválen od dobrého ducha. Budeš ctěn ode mne, a já budu tě chválit až na věky!

Oleji, oleji rostlinný (nebo také pravý), výpotku dobrého ducha, ochrano Gebova! Eset je to, jež mluví k tobě, oleji! Pravý oleji, dešťová kapko, vodo, načerpaná Haršotem, jenž ráno sestupuje do slunečního člunu! Ty provedeš uzdravení, ranní roso, kterou sesílá nebe na zemi všem stromům; ty uzdravíš ochrnutý úd, budeš lékem živému, neboť já upotřebím tebe na ránu způsobenou mému synu Anupovi, prvorozenému synu krále, bodnutím štíra, a ty ji vyplníš a uzdravíš ji; já upotřebím tě na ránu způsobenou N-ovi, synu N-inu, bodnutím štíra a ty ji vyplníš a uzdravíš ji!“ – (Toto odříkávej sedmkrát)⁷¹

6.3.5. Kousnutí psem

„Hněv Amona a Erpity! Neboť já jsem silný Hakor, Šlamala, tajemný mocný Malet, Štei, Gršei-gršei, pán bohatství, Tahne-bahne, černý pes, pes, jenž střežím tohoto psa, jenž patřím mezi čtyři mladé vlky, jsa syn Wepiův!

Synu Anupův! Semkni své zuby, vypust' své sliny na zem! Tváříš se jako Sutech na Usira, tváříš se jako Apop na Rea! Hor, syn Usirův, jehož porodila Eset, je to, na něhož naplňuješ slinami svá ústa. Poslyš tato slova Hora, jenž utlumil žár, vstoupil do pravodstva a dal pevný

⁷¹ The Demotic Magical Papyrus of London and Leiden, str.129-133.

základ zemi! Slyš Jaho, Sabaho, Abraho jménem! Vyčistíš ránu, rozetřeš sůl a..., a dáš to na ní. Jiný prostředek: Rozetřeš routu s medem a dáš to na ránu. Říkadlo odříkáš nad číší vody a dáš mu ji vypít!“⁷²

6.3.6. Odstranění jedu ze srdce člověka, kterému dali vypít čarovný nápoj

„Bud’ pochválena, bud’ pochválena, bud’ pochválena jablu, zlatá číše Usirova, z níž pije Eset, Usirev a velký Dobrý duch! Když tito tři bozi se napili, piji já sám a ty nedopustíš,

abych se opil, nedopustíš, abych ztroskotal, nedopustíš, abych padl, nedopustíš, abych se pomátl, nedopustíš, abych byl trápen ve svém srdci, nedopustíš, aby má ústa proklínala.

Dej, ať se zotavím z účinku zlého čarovného nápoje a z jakéhokoli jedu, jenž byl zločinně vpraven do mého srdce! Já tě piji, abych je zvrátil ve jménu Sarbithy, dcery. Dobrého ducha, neboť já jsem Sebra, Briatha, Brisara, Her je mé jméno. Já jsem Hor, Šaron, jenž přichází vzít si svou chválu, Jaho, dítě je mé jméno, mé pravé jméno!“

°Má se říkat nad číší vína, do níž dáš čerstvou routu. Když odříkáš říkadlo sedmkrát, dáš to člověku vypít ráno, dříve než jedl.“⁷³

⁷² *The Demotic Magical Papyrus of London and Leiden*, str.127-129.

⁷³ *The Demotic Magical Papyrus of London and Leiden*, str.125

7. Závěr

Práce nás provedla různými oblastmi života starých Egyptanů, ve kterých by se měla předpokládat minimalizace neblahých událostí. Jednalo se o oblast bezpečí, zdraví a lásky. Jsou to oblasti, ve kterých by si chtěl i dnešní člověk být jistý. Možná právě magie byla receptem, který měl napravit problémy v těchto zmiňovaných aspektech života.

To, zda Egyptané opravdu uměli používat nadpřirozené síly, komunikovat s bohy či je dokonce ovládat a přikazovat jim, co mají dělat, se už asi nikdy nedovíme. Možná, že to, co se nám dnes jeví jako magické nebo snad iracionální na životě tohoto starověkého národa, mělo své zcela logické a prosté vysvětlení.

Zdá se, že informace o tom, jak magie fungovala, už asi nikdy nedostaneme zcela kompletní. Možná také, že je již máme, ale nedokážeme je správně interpretovat, či se nedokážeme zcela správně vžít do situace před zhruba čtyřmi tisíci lety. Nebo nám může také chybět to, co dnes v naší době plně techniky a objevů z různých oblastí vědy, můžeme nazvat vírou a pokorou. Tyhle vlastnosti má jistě každý z nás, avšak jsou tak hluboko, že by bylo téměř nemožné je znovu obnovit. Egyptané však tyto vlastnosti měli a věřili tomu, že kolem nich existuje také svět plný bohů, démonů a kouzel.

Jelikož my jsme našli odpověď na většinu „nadpřirozených“ úkazů, připadá nám zbytečné věřit, že bouře způsobuje hněv boha, a že nemoc nám nezpůsobilo posednutí démonem. A to je důvod, proč již tyto vlastnosti nemáme.

Za pomoci této práce můžeme konstatovat jednu věc. Pro Egyptany muselo být mnohem snazší překonávat neblahé následky osudu, než nyní pro nás. Vezmeme-li si příklad, že matce zemře dítě. Dnešní matka se trápí a hledá důvod, proč právě jejímu dítěti se stala tato věc. Avšak na tuto otázku jí nikdo na světě nedokáže odpovědět.

I když matce ve starém Egyptě muselo být útěchou to, že mág provedl rituál, jehož odpovědí bylo například, že dítě rozhněvalo bohy, stále se musela trápit. Ale na její otázku byla pomocí magie nalezena odpověď, která ještě byla v souladu s tím, čemu se obecně věřilo. Odpověď, která se nám dnes zdá iracionální, by si většina lidí přála slyšet raději, než tu ve formě ticha, kterou většinou dostáváme. Dnes totiž na mnohé otázky nedostáváme odpovědi, které by řešily naši věčnou otázku „PROČ“?

8. Použitá literatura

Armour, Robert A., *Gods and Myths of Ancient Egypt*, Cairo: American Univ in Cairo Press, 2001.

Betz, Hans Dieter, *The Greek Magical Papyri in Translation, Including the Demotic Spells*, Chicago: University of Chicago Press, 1997.

Borghouts, J. F., *Ancient Egyptian magical texts*, Leiden: BRILL, 1978.

Botterweck, G. Johannes, Ringgren, Helmer, *Theological Dictionary of the Old Testament*, Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing, 1979.

Bremmer, Jan N., *The Strange of world sacrifice*, Leuven: Peeters Publishers, 2007.

Brown, Brian, *The Wisdom of the Egyptians: Religion of Ancient Egypt, the Book of the Dead, the Wisdom of Hermes Trismegistus, Egyptian Magic and the Book of Thoth*, Charleston: Forgotten books, 2008.

Budge, Sir Ernest A., *Egyptian Magic*, New York: Cosimo, Inc., 2010

Clark, Rosemary, *Sacred tradition in ancient Egypt*, St.Paul: Llewellyn Worldwide, 2000.

Dunand, Françoise, Coche, Christiane Zivie, Lorton, David, *Gods and Men in Egypt: 3000 BCE To 395 CE*, New York: Cornell University Press, 2004.

Faulkner, R. O., Andrews, Carol, *The ancient Egyptian Book of the death*, New York: University of Texas Press, 1990.

Frankfurter, David, *Religion in Roman Egypt: Assimilation and Resistance*, New Jersey: Princeton University Press, 2000.

Griffith, Francis Llewellyn, *The Demotic Magical Papyrus of london and Leiden*, Charleston: Forgotten books.

Gwynn , David M., Bangert, Susane, Lavan , Luke, *Religious Diversity in Late Antiquity, Svazek 6*, Leiden: BRILL, 2010.

Hansen, William F., *Anthology of Ancient Greek Popular Literature*, Bloomington, Indiana University Press, 1998.

Harris, Eleanor L., *Ancient Egyptian divination and magic*, Boston, Weiser Books, 1998.

Higginbotham, Carolyn R., *Egyptianization and elite emulation in Ramesside Palestine: governance and accommodation on the imperial periphery*, Leiden: BRILL, 2000.

Hiscock, Arin Murphy, *Power Spellcraft For Life: The Art Of Crafting And Casting For Positive Change*, Avon: Adams Media, 2005.

Johnson, Dale, A., *Hilaria a woman who become a man*, Lulu.com, 2006.

Lexa, František, *Staroegyptské čarodějnictví*, Praha: Anomal, 1996.

Mc Coy, Brenda, *The Wings of Isis: A Temple by Temple Guide to the Magic and Ritual of Egypt*, Ropley: O Books, 2009.

Mirecki, Paul Allan, Meyer, Marvin W., *Magic and Ritual in the Ancient World*, Leiden: BRILL, 2002.

Naydler, Jeremy, *Temple of the cosmos*, Rochester: Inner Traditions * Bear & Company, 1996.

Normandi, Ellis, *Feasts of Lights, Celebrations for the seasons of life based on the Egyptian goddess mysteries*, Wheaton: Quest Books, 1999.

Nunn, John Francis, *Ancient Egyptian Medicine*, London: University of Oklahoma Press, 2002.

Pinch, Geraldine, *Magie ve starém Egyptě*, Praha: Mladá fronta, 2010.

Silverman, David P., *Ancient Egypt*, Oxford: Oxford University Press, 2003.

Vogel, Wolfgang H., Berke, Andreas, *Brief History of Vision and Ocular Medicine*, Gilsum: Kugler Publications, 2009.

Willems, Harco, *Social Aspects of Funerary Culture in the Egyptian Old and Middle Kingdoms*, Leuven: Peeters Publishers, 2001.

Worton, Michael, Wilson-Tagoe, Nana, *National Health: Gender, Sexuality and Health in Cross- Cultural context*, London: Routledge, 2004.

Internetové zdroje

<http://www.ancientegypt.co.uk/gods/explore/main.html>

http://www.bbc.co.uk/history/ancient/egyptians/magic_01.shtml

www.cs.st-andrews.ac.uk/~mjn/egyptian/texts/corpus/pdf/Ebers.pdf

<http://www.digitalegypt.ucl.ac.uk/med/birthpapyrus.html>

<http://heritage-key.com/egypt/magic-wand>

9. Resumé

Egyptian magic is very fascinating for us. In this work we could meet with various kinds of magic which proceeded from daily life of ancient Egyptians. We could also see its use in practise which bring the mentioned spells.

First chapter meet us with the term of magic. Now we know that magic in ancient Egypt called heka. This term didn't contain only magical rituals but heka was also god and magic alone. But for Egyptians it was almost everything like maat.

Second chapter show us which materials and subjects was use for magical practise.

In the third chapter we saw its use against enemies who endangered Egyptians. To the cathegory of enemies we can't put only human's enemies because demons and gods also endangered humans in ancient world.

The chapter number four show us use of magic in love. And the chapter number five bring us the view of use magic in ancient Egyptian medicine.